

İstanbul'un Olimpiyat Oyunlarına Hazırlık Süreci Üzerine Bir Araştırma

Mahmut KORKMAZ¹, Yıldırım DURSUN²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 07.07.2025
Kabul Tarihi: 26.09.2025
Online Yayın Tarihi:
01.10.2025

Anahtar Kelimeler:

İstanbul, Olimpiyat,
Adaylık Süreci

DOI:

10.55238/seder.1729625

Amaç: Bu araştırma makalesi, İstanbul'un Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapmak için geçirdiği hazırlık süreçlerini, adaylık dönemlerini ve bu süreçlerin şehrin altyapısına, ekonomisine ve uluslararası imajına etkilerini derinlemesine incelemektedir. İstanbul'un beş kez aday olduğu Olimpiyat Oyunlarında 6. kez 2036 yılında yapacağı adaylık başvurusu için öneriler sunmaktadır. **Gereç ve Yöntem:** Bu çalışmada, İstanbul'un Olimpiyat Oyunları adaylık süreçleri kapsamlı bir literatür taraması ve doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma kapsamında Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) raporları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) belgeleri, İstanbul'un beş adaylık dosyası (2000, 2004, 2008, 2012 ve 2020), resmi kurum raporları ve akademik yayınlar analiz edilmiştir. Veri analizi için içerik analizi, SWOT analizi, maliyet-fayda analizi ve kronolojik analiz yöntemleri kullanılmış, ayrıca diğer olimpiyat ev sahibi şehirlerle karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmada istatistiksel veriler TÜİK, İBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve uluslararası kuruluşlardan elde edilmiş, tüm bulgular nesnel ve kanıta dayalı bir yaklaşımla sentezlenerek sunulmuştur. **Bulgular:** İstanbul'un beş olimpiyat adaylığı (2000-2020) sürecinde elde edilen bulgular, şehrin altyapısında önemli gelişmeler sağlandığını göstermektedir. Tesisler inşa edilmiş, ulaşım projeleri hayata geçirilmiştir. Ekonomik açıdan, 50 milyar doları aşan altyapı yatırımları yapılmış, turist sayısı 3 milyondan 15 milyona yükselmiş ve istihdam artışı sağlanmıştır. Sosyal etkiler arasında spor bilincinin yaygınlaşması ve sporcu sayısının artması dikkat çekerken, uluslararası alanda İstanbul'un marka değeri yükselmiş, şehir UEFA Şampiyonlar Ligi finali gibi büyük organizasyonlara ev sahipliği yapmıştır. **Sonuç:** İstanbul'un beş olimpiyat adaylık süreci (2000-2020), şehrin gelişimine çok boyutlu katkılar sağlamıştır. Bu süreçte inşa edilen spor tesisleri, geliştirilen ulaşım ağları ve artan konaklama kapasitesi, şehrin altyapısını modernleştirirken, olimpiyat hazırlıkları İstanbul'un uluslararası tanınırlığını ve marka değerini yükseltmiştir.

A Study on Istanbul's Preparation Process for the Olympic Games

Abstract

Article Info

Received: 07.07.2025
Accepted: 26.09.2025
Online Published:
01.10.2025

Keywords:

İstanbul, Olympics,
Candidacy Process

Aim: This research paper thoroughly examines Istanbul's preparation processes for hosting the Olympic Games, its candidacy periods, and the effects of these processes on the city's infrastructure, economy, and international image. It presents recommendations for Istanbul's 6th Olympic bid for the 2036 Games, following its five previous candidacies. **Method:** In this study, Istanbul's Olympic Games candidacy processes were examined through comprehensive literature review and document analysis. The research analysed International Olympic Committee (IOC) reports, Turkish National Olympic Committee (TMOK) documents, Istanbul's five candidacy files (2000, 2004, 2008, 2012, and 2020), official institutional reports, and academic publications. Content analysis, SWOT analysis, cost-benefit analysis, and chronological analysis methods were used for data analysis, along with comparative evaluations with other Olympic host cities. Statistical data was obtained from TURKSTAT, Istanbul Metropolitan Municipality, Ministry of Culture and Tourism, and international organizations, with all findings synthesized and presented through an objective and evidence-based approach. **Results:** The findings obtained during Istanbul's five Olympic bids (2000-2020) demonstrate significant developments in the city's infrastructure. Facilities were constructed and transportation projects were implemented. Economically, infrastructure investments exceeding \$50 billion were made, the number of tourists increased from 3 million to 15 million, and employment growth was achieved. Among the social effects, the spread of sports awareness and the increase in the number of athletes are noteworthy, while Istanbul's brand value rose internationally, with the city hosting major events such as the UEFA Champions League final. **Conclusion:** Istanbul's five Olympic candidacy processes (2000-2020) have provided multidimensional contributions to the city's development. The sports facilities built during this process, the developed transportation networks, and the increased accommodation capacity have modernized the city's infrastructure, while Olympic preparations have raised Istanbul's international recognition and brand value.

¹ İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul/Türkiye. E-mail: mahmutkorkmaz1984@gmail.com.tr ORCID: 0000-0002-4048-1502

² Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, İstanbul/Türkiye. E-mail: yildirim.dursun@ibb.gov.tr ORCID: 0000-0001-8206-9105

Giriş

İstanbul, iki kıtayı birleştiren eşsiz konumu, 8500 yıllık tarihi mirası ve zengin kültürel çeşitliliğiyle dünya çapında tanınan bir metropoldür. Bu özellikleri, şehri uluslararası spor organizasyonları için cazip bir aday haline getirmiştir. Olimpiyat Oyunları gibi küresel çapta bir etkinliğe ev sahipliği yapmak, sadece sportif bir başarı değil, aynı zamanda şehrin altyapısını modernleştirmek, uluslararası imajını güçlendirmek ve ekonomik kalkınmasını hızlandırmak için de önemli bir fırsattır (Cashman, 2006).

İstanbul'un olimpiyat vizyonu, 1990'lı yılların başında şekillenmeye başlamıştır. Türkiye'nin ekonomik ve siyasi istikrarının artmasıyla birlikte, uluslararası arenada daha aktif bir rol oynama arzusu, olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapma hedefini doğurmuştur. Bu vizyon, şehrin modernleşmesi, altyapısının geliştirilmesi ve küresel bir marka haline gelmesi için stratejik bir araç olarak görülmüştür (Arat, 2016).

Olimpiyat Oyunları, ev sahibi şehirler için sadece iki haftalık bir spor etkinliği değil, uzun vadeli dönüşüm ve gelişim sürecinin katalizörüdür. Barselona (1992), Sydney (2000), Londra (2012) gibi örnekler, olimpiyatların şehirlerin altyapısını, ekonomisini ve uluslararası imajını nasıl olumlu etkilediğini göstermiştir (Essex ve Chalkley, 2004).

Olimpiyatlar, ev sahibi şehirlere şu alanlarda önemli katkılar sağlar:

- **Altyapı Gelişimi:** Spor tesisleri, ulaşım ağı, konaklama tesisleri ve kentsel dönüşüm projeleri
- **Ekonomik Canlanma:** Turizm gelirleri, istihdam artışı, uluslararası yatırımlar
- **Uluslararası İmaj:** Şehrin küresel tanınırlığı ve markalaşması
- **Sosyal Gelişim:** Spor kültürünün yaygınlaşması, toplumsal kaynaşma, çevresel duyarlılık

İstanbul, bu potansiyel faydaları göz önünde bulundurarak, olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapmayı stratejik bir hedef olarak belirlemiştir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2020).

Materyal ve Yöntem

Araştırma Tasarımı

Bu çalışma, İstanbul'un Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapmak için geçirdiği hazırlık süreçlerini, adaylık dönemlerini ve bu süreçlerin etkilerini incelemek amacıyla kapsamlı bir literatür taraması ve doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel bir yaklaşımla tasarlanmış olup, betimsel ve analitik bir çerçevede yürütülmüştür (Creswell ve Creswell, 2018).

Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada kullanılan veri toplama yöntemleri şunlardır:

1. Literatür Taraması

Çalışmanın teorik altyapısını oluşturmak ve İstanbul'un olimpiyat adaylık süreçleri hakkında kapsamlı bilgi edinmek için ulusal ve uluslararası akademik kaynaklardan araştırma yapılmış, bu nedenle Science Direct, Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi gibi mecralardan yararlanılmıştır. Bu kapsamda:

- Akademik makaleler
- Kitaplar
- Tezler
- Konferans bildirileri
- Araştırma raporları incelenmiştir.

Literatür taraması, olimpiyat oyunlarının ev sahibi şehirlere etkileri, mega spor organizasyonlarının kentsel dönüşüm üzerindeki rolü ve İstanbul'un adaylık süreçleri konularında odaklanmıştır (Preuss, 2015).

2. Doküman Analizi

İstanbul'un olimpiyat adaylık süreçleriyle ilgili resmi belgeler ve dokümanlar analiz edilmiştir:

- İstanbul'un 2000, 2004, 2008, 2012 ve 2020 Olimpiyat Oyunları için hazırladığı adaylık dosyaları
- Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) değerlendirme raporları
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) raporları
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik planları ve raporları
- Kalkınma Bakanlığı ilgili dokümanları
- Spor tesisleri ve altyapı projeleriyle ilgili teknik raporlar

3. İstatistiksel Veriler

Araştırmada kullanılan sayısal veriler şu kaynaklardan elde edilmiştir:

- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi istatistikleri
- Kültür ve Turizm Bakanlığı turizm verileri
- Uluslararası Olimpiyat Komitesi istatistikleri
- Dünya Bankası ve OECD ekonomik göstergeleri

4. Karşılaştırmalı Analiz

İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecini daha iyi değerlendirebilmek için:

- Daha önce olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapmış şehirlerin (Barselona, Sydney, Londra, Tokyo vb.) deneyimleri
- Olimpiyat adaylık süreçlerinde İstanbul ile rekabet eden diğer şehirlerin (Madrid, Tokyo, Rio de Janeiro vb.) stratejileri
- Farklı dönemlerdeki İstanbul'un adaylık süreçleri arasındaki farklılıklar ve benzerlikler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Veri Analiz Yöntemleri

Toplanan veriler aşağıdaki yöntemlerle analiz edilmiştir:

1. İçerik Analizi

Adaylık dosyaları, resmi raporlar ve diğer dokümanlar sistematik bir içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz kapsamında:

- Temel temalar ve kategoriler belirlenmiş
- Benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmuş
- Kronolojik değişimler incelenmiştir (Krippendorff, 2018).

2. SWOT Analizi

İstanbul'un olimpiyat adaylık süreçlerindeki güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri belirlemek için SWOT analizi yapılmıştır. Bu analiz, her bir adaylık döneminin kendine özgü koşullarını dikkate alarak gerçekleştirilmiştir (Helms ve Nixon, 2010).

3. Maliyet-Fayda Analizi

Olimpiyat hazırlıklarının ekonomik boyutunu değerlendirmek için:

- Altyapı yatırımlarının maliyetleri
- Beklenen ekonomik faydalar
- Gerçekleşen ekonomik etkiler
- Uzun vadeli ekonomik sürdürülebilirlik açısından bir maliyet-fayda analizi yapılmıştır (Baade ve Matheson, 2016).

4. Kronolojik Analiz

İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecinin tarihsel gelişimini incelemek için kronolojik bir analiz yapılmış, beş adaylık dönemi (2000, 2004, 2008, 2012 ve 2020) karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir (Müller, 2015).

Literatür Taraması

1. İstanbul'un Olimpiyat Adaylık Tarihçesi

1.1. 2000 Olimpiyatları Adaylığı

İstanbul'un olimpiyat serüveni, 2000 Yaz Olimpiyat Oyunları için yapılan adaylık başvurusuyla başlamıştır. 1993 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne (IOC) sunulan bu ilk adaylık dosyası, şehrin uluslararası spor organizasyonlarına ev sahipliği yapma arzusunun somut bir göstergesiydi. Bu ilk adaylık sürecinde İstanbul, "Doğu ile Batı'nın Buluşma Noktası" temasını vurgulamıştır. Adaylık dosyasında, şehrin tarihi ve kültürel zenginlikleri ön plana çıkarılmış, iki kıtayı birleştiren konumunun olimpiyat ruhuna uygunluğu vurgulanmıştır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2013).

Ancak, deneyim eksikliği, altyapı yetersizlikleri ve finansal kısıtlamalar nedeniyle bu adaylık başarısız olmuştur. 2000 Olimpiyatları, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin 23 Eylül 1993 tarihindeki oylamasında Sidney'e verilmiştir. İstanbul, beş aday şehir arasında beşinci sırada yer almıştır. Bu ilk deneyim, İstanbul'un olimpiyat adaylık stratejisini gözden geçirmesine ve daha kapsamlı bir hazırlık süreci planlamasına vesile olmuştur (Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2013).

1.2. 2004 Olimpiyatları Adaylığı

İstanbul, ilk adaylık deneyiminden çıkardığı derslerle, 2004 Yaz Olimpiyat Oyunları için ikinci kez aday olmuştur. 1997 yılında sunulan bu adaylık dosyası, öncesine göre daha kapsamlı ve detaylı hazırlanmıştır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2016).

Bu süreçte İstanbul, spor tesislerinin modernizasyonu ve yeni tesislerin inşası konusunda önemli adımlar atmıştır. Atatürk Olimpiyat Stadı'nın temeli atılmış, ulaşım altyapısını iyileştirmeye yönelik projeler başlatılmıştır. Adaylık dosyasında, İstanbul'un coğrafi konumu, kültürel zenginliği ve Türkiye'nin ekonomik potansiyeli vurgulanmıştır. Ayrıca, olimpiyat oyunlarının şehrin modernleşmesine ve altyapısının gelişmesine yapacağı katkılar detaylandırılmıştır (Arat, 2016). Ancak bu adaylık da başarıya ulaşamamıştır. 5 Eylül 1997 tarihinde yapılan oylamada, 2004 Olimpiyatları Atina'ya verilmiştir. İstanbul, bu oylamada da beş aday şehir arasında beşinci sırada yer almıştır. İkinci adaylık süreci, İstanbul'un olimpiyat altyapısının geliştirilmesi için önemli bir motivasyon kaynağı olmuştur. Bu süreçte başlatılan projeler, şehrin spor altyapısının iyileştirilmesine katkı sağlamıştır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2020).

1.3. 2008 Olimpiyatları Adaylığı

İstanbul, 2008 Yaz Olimpiyat Oyunları için üçüncü kez aday olmuştur. 2001 yılında sunulan bu adaylık dosyası, önceki iki deneyimden edinilen tecrübelerle daha profesyonel bir şekilde hazırlanmıştır. Bu süreçte İstanbul, olimpiyat altyapısını güçlendirmeye yönelik önemli adımlar atmıştır. Atatürk Olimpiyat Stadı 2002 yılında tamamlanmış, şehrin ulaşım ağını iyileştirmeye yönelik projeler hızlandırılmıştır. Metro hatları genişletilmiş, yeni spor tesisleri inşa edilmiştir (Yalçın A, 2014).

Adaylık dosyasında, İstanbul'un "İki Kıta, Tek Şehir" vizyonu vurgulanmış, olimpiyat oyunlarının Asya ve Avrupa arasında bir köprü kurma potansiyeli öne çıkarılmıştır. Ayrıca, şehrin altyapısının geliştirilmesi, ulaşım ağının iyileştirilmesi ve konaklama kapasitesinin artırılması için kapsamlı projeler sunulmuştur. Ancak, 13 Temmuz 2001 tarihinde yapılan oylamada 2008 Olimpiyatları Pekin'e verilmiştir. İstanbul, bu oylamada beş aday şehir arasında dördüncü sırada yer almıştır. Bu sonuç, önceki adaylıklara göre bir ilerleme olarak değerlendirilmiştir. 2008 adaylık süreci, İstanbul'un olimpiyat vizyonunun daha da netleşmesine ve şehrin spor altyapısının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır (Tarakçıoğlu ve Elmas, 2019).

1.4. 2012 Olimpiyatları Adaylığı

İstanbul, 2012 Yaz Olimpiyat Oyunları için dördüncü kez aday olmuştur. 2004 yılında sunulan bu adaylık dosyası, önceki deneyimlerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu süreçte İstanbul, olimpiyat altyapısını daha da güçlendirmiştir. Atatürk Olimpiyat Stadı ve diğer spor tesisleri uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yaparak tecrübe kazanmış, ulaşım projeleri ilerlemiş, konaklama kapasitesi artmıştır (Tarakçıoğlu ve Elmas, 2019).

Adaylık dosyasında, İstanbul'un kültürel zenginliği, tarihi mirası ve stratejik konumu vurgulanmıştır. Ayrıca, olimpiyat oyunlarının şehrin gelişimine yapacağı katkılar detaylandırılmıştır. Ancak, 6 Temmuz 2005 tarihinde yapılan oylamada 2012 Olimpiyatları Londra'ya verilmiştir. İstanbul,

bu oylamada aday şehirler arasında erken elenerek finale kalamamıştır. 2012 adaylık süreci, İstanbul'un olimpiyat stratejisini yeniden değerlendirmesine ve daha güçlü bir adaylık için hazırlıklara başlamasına vesile olmuştur (Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2013).

1.5. 2020 Adaylığı: En İddialı Girişim

1.5.1. Adaylık Stratejisi ve Hazırlıklar

İstanbul'un beşinci ve en iddialı olimpiyat adaylığı, 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları için olmuştur. 2011 yılında başlayan bu adaylık süreci, önceki dört deneyimden edinilen tecrübelerle çok daha profesyonel ve kapsamlı bir şekilde yürütülmüştür (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2020).

Tablo 1: İstanbul'un Olimpiyat Adaylıklarının Kronolojik Özeti

Olimpiyat Yılı	Adaylık Yılı	Sonuç	Kazanan Şehir	İstanbul'un Sıralaması
2000	1993	Elendi	Sydney	5. (5 finalist arasında)
2004	1997	Elendi	Atina	5. (5 finalist arasında)
2008	2001	Elendi	Pekin	5. (5 finalist arasında)
2012	2005	İlk turda elendi	Londra	Finalist olamadı
2020	2013	Final oylamasında elendi	Tokyo	2.(Madrid'in önünde)

Bu adaylık için İstanbul, "İki Kıta, Tek Şehir" sloganıyla, Asya ve Avrupa'yı birleştiren konumunu vurgulamıştır. Adaylık stratejisi, şehrin eşsiz coğrafi konumunu, kültürel zenginliğini ve Türkiye'nin ekonomik büyümesini ön plana çıkarmıştır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2013).

Tablo 2: İstanbul'un Adaylık Süreçlerinde Sunduğu Temel Projeler

Olimpiyat Yılı	Ana Slogan	Öne Çıkan Projeler	Bütçe Planı (Milyar \$)
2000	"Doğu ile Batı'nın Buluşması"	Olimpiyat Köyü, Atatürk Olimpiyat Stadı	1.2
2004	"İki Kıta, Tek Şehir"	Olimpiyat Parkı, Kültürel Entegrasyon	2.5
2008	"Olimpiyat Ruhu İstanbul'da"	Ulaşım Altyapısı, Spor Tesisleri	3.8
2012	"Barış için Olimpiyat"	Sürdürülebilir Tesisler, Kültürel Miras	4.5
2020	"Köprüler Kuran Olimpiyat"	Akıllı Şehir, Yeşil Olimpiyat	19.2

Adaylık dosyası, önceki girişimlere göre daha kapsamlı hazırlanmış ve şehrin altyapısı, ulaşım ağı ve spor tesisleri açısından önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Marmaray projesi, yeni metro hatları, Olimpiyat Köyü gibi büyük altyapı projeleri, olimpiyat hazırlıklarının bir parçası olarak sunulmuştur (Akoğlu ve Ark., 2019).

1.5.2. Adaylık Dosyası ve Değerlendirme Süreci

İstanbul'un 2020 adaylık dosyası, 7 Ocak 2013 tarihinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne resmen sunulmuştur. Dosya, şu ana başlıkları içermiştir:

- **Vizyon ve Miras:** İstanbul'un olimpiyat vizyonu ve oyunların şehre bırakacağı miras
- **Spor Konsepti:** Spor tesisleri, yarışma alanları ve olimpiyat köyü planları

- **Ulaşım Planı:** Şehir içi ulaşım ağı, havalimanları ve uluslararası bağlantılar
- **Konaklama:** Sporcular, yetkililer, medya mensupları ve ziyaretçiler için konaklama planları
- **Güvenlik:** Olimpiyat güvenliği için alınacak önlemler
- **Çevre ve Sürdürülebilirlik:** Çevre dostu ve sürdürülebilir olimpiyat planı
- **Finansal Plan:** Olimpiyat bütçesi ve finansman kaynakları

Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2013 yılının Mart ve Nisan aylarında İstanbul'u ziyaret ederek adaylık dosyasını yerinde değerlendirmiştir. Değerlendirme raporunda, İstanbul'un güçlü yanları olarak şehrin eşsiz konumu, Türkiye'nin ekonomik büyümesi, hükümetin ve halkın desteği, spor tesislerinin kalitesi ve ulaşım altyapısındaki gelişmeler gösterilmiştir (Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2013).

1.5.3. Final Süreci ve Sonuç

2020 adaylık sürecinde İstanbul, Madrid ve Tokyo ile birlikte finale kalmıştır. Final oylaması, 7 Eylül 2013 tarihinde Arjantin'in Buenos Aires şehrinde yapılmıştır. İstanbul, final sunumunda "Tarih Yazalım" sloganıyla, olimpiyat oyunlarının ilk kez bir Müslüman ülkede düzenlenmesinin önemine vurgu yapmıştır. Sunumda, şehrin iki kıtayı birleştiren eşsiz konumu, Türkiye'nin ekonomik büyümesi ve genç nüfusu, spor altyapısındaki gelişmeler ve hükümetin tam desteği vurgulanmıştır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2020).

Tablo 3: İstanbul'un 2020 Adaylığında Planlanan Bütçe Dağılımı

Harcama Kalemi	Bütçe (Milyar \$)	Yüzde (%)
Spor Tesisleri	4,8	25
Ulaşım Altyapısı	5,7	4,7
Olimpiyat Köyü	3,2	16,7
Güvenlik	1,9	9,9
Teknoloji	1,5	7,8
Organizasyon	1,2	6,3
Diğer	0,9	4,6
Toplam	19,2	100.0

2. Genel Değerlendirme

İstanbul'un olimpiyat hazırlık süreci, şehre ve ülkeye önemli başarılar ve kazanımlar sağlamıştır. Bu kazanımlar, altyapı gelişimi, uluslararası imaj, spor kültürü ve ekonomik etkiler gibi alanlarda görülmüştür (Kentsel Araştırmalar Enstitüsü, 2016).

Olimpiyat hazırlıkları, İstanbul'un altyapısının önemli ölçüde gelişmesine katkı sağlamıştır. Spor tesisleri, ulaşım ağları, konaklama tesisleri ve kentsel dönüşüm projeleri, şehrin fiziksel dokusunu iyileştirmiş ve yaşam kalitesini artırmıştır. 2000-2020 yılları arasında İstanbul'da olimpiyat hazırlıkları kapsamında gerçekleştirilen başlıca altyapı projeleri şunlardır (Değer, 2022):

- Atatürk Olimpiyat Stadı ve çevresindeki spor kompleksi
- Metro, tramvay ve metrobüs hatlarının genişletilmesi
- Marmaray ve Avrasya Tüneli projeleri

- Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve bağlantı yolları
- İstanbul Havalimanı
- Olimpiyat standartlarında spor tesisleri
- Kentsel dönüşüm ve yenileme projeleri

Tablo 4: İstanbul'un Adaylık Süreçlerinde Yapılan Spor Tesisleri

Tesis	Yapım/Yenileme Yılı	Kapasite	Olimpiyat Branşı	Durum
Atatürk Olimpiyat Stadı	2002	75	Atletizm, Futbol	Tamamlandı
Sinan Erdem Spor Salonu	2010	16	Basketbol, Voleybol	Tamamlandı
Ülker Sports Arena	2012	13,8	Basketbol	Tamamlandı
Abdi İpekçi Arena	1986/2004	12,5	Basketbol	Yıkıldı (Yerine yenisi yapıldı)
Ataköy Atletizm Salonu	2012	7	Atletizm (Salon)	Tamamlandı

Bu altyapı projeleri, şehrin ulaşım, spor, konaklama ve yaşam alanlarında önemli iyileştirmeler sağlamış ve İstanbul'un modern bir metropol olarak gelişmesine katkı sağlamıştır. Özellikle raylı sistem ağının genişletilmesi, trafik sorununu hafifletmiş ve şehir içi ulaşımı kolaylaştırmıştır. Spor tesislerinin artması ve modernizasyonu hem elit sporcuların yetiştirilmesi hem de toplumun spor yapması için uygun ortamlar yaratmıştır (Tınaz ve Ark., 2018).

Olimpiyat adaylık süreçleri, İstanbul'un uluslararası imajının ve tanınırlığının artmasına önemli katkılar sağlamıştır. Adaylık kampanyaları, şehrin tarihi, kültürel ve coğrafi zenginliklerini dünya kamuoyuna tanıtmak için etkili bir platform oluşturmuştur. 2020 Olimpiyat adaylığı sürecinde, İstanbul'un tanıtımı için kapsamlı bir kampanya yürütülmüş ve şehrin uluslararası görünürlüğü artırılmıştır. Bu kampanya, şehrin eşsiz coğrafi konumunu, kültürel çeşitliliğini ve tarihi mirasını vurgulamış, İstanbul'u "İki Kıta, Tek Şehir" olarak konumlandırmıştır. Bu tanıtım çalışmaları, İstanbul'un turizm potansiyelini artırmış, şehre gelen turist sayısını yükseltmiş ve şehrin marka değerini güçlendirmiştir. 2000 yılında 3 milyon civarında olan yıllık turist sayısı, 2024 yılında 63 milyona yaklaşmıştır (Tarakçıoğlu ve Elmas, 2019) (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025).

Olimpiyat hazırlıkları, Türkiye'de spor kültürünün gelişmesine ve spor başarılarının artmasına da katkı sağlamıştır. Spor tesislerinin artması, sporcu yetiştirme sistemlerinin gelişmesi ve spor bilimlerinin ilerlemesi, Türk sporcuların uluslararası arenada daha başarılı olmalarını sağlamıştır (Karakuş ve Işık, 2017).

2000-2025 yılları arasında Türkiye'nin olimpiyat oyunlarındaki performansı şöyle olmuştur:

- 2000 Sydney Olimpiyatları: 3 madalya (2 altın, 1 bronz)
- 2004 Atina Olimpiyatları: 3 madalya (3 altın)
- 2008 Pekin Olimpiyatları: 8 madalya (1 altın, 4 gümüş, 3 bronz)
- 2012 Londra Olimpiyatları: 5 madalya (2 altın, 2 gümüş, 1 bronz)

- 2016 Rio Olimpiyatları: 8 madalya (1 altın, 3 gümüş, 4 bronz)
- 2020 Tokyo Olimpiyatları: 13 madalya (2 altın, 2 gümüş, 9 bronz)
- 2024 Paris Olimpiyatları: 8 madalya (0 altın, 3 gümüş, 5 bronz)

Bu sonuçlar, Türkiye'nin olimpiyat oyunlarındaki başarısının arttığını göstermektedir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2025). Özellikle güreş, halter, tekvando, judo ve atletizm gibi branşlarda önemli başarılar elde edilmiştir. Ayrıca, olimpiyat hazırlıkları kapsamında toplumda spor bilincinin artması, spor yapan kişi sayısının yükselmesi ve spor kulüplerinin altyapı çalışmalarının güçlenmesi, Türkiye'de spor kültürünün gelişmesine katkı sağlamıştır (Tınaz ve Ark., 2018).

Olimpiyat hazırlıkları, İstanbul'un ve Türkiye'nin ekonomisine de önemli katkılar sağlamıştır. Altyapı yatırımları, istihdam artışı, turizm gelirleri ve uluslararası yatırımlar, ekonomik büyümeyi desteklemiştir (Yalçın, 2014). 2000-2020 yılları arasında İstanbul'da olimpiyat hazırlıkları kapsamında yapılan altyapı yatırımlarının toplam tutarı 50 milyar doları aşmıştır. Bu yatırımlar, inşaat sektörünü canlandırmış, istihdam yaratmış ve ekonomik büyümeye katkı sağlamıştır (Akşar ve Merih, 2019). Ayrıca, olimpiyat adaylık süreçlerinin İstanbul'un uluslararası tanıtımına katkısı, turizm sektörünü olumlu etkilemiş ve turizm gelirlerini artırmıştır. 2000 yılında 2 milyar dolar civarında olan İstanbul'un yıllık turizm geliri, 2019 yılında 15 milyar dolara yaklaşmıştır. Olimpiyat hazırlıkları, İstanbul'a uluslararası yatırımları da çekmiş ve şehrin küresel ekonomideki konumunu güçlendirmiştir (Uluslararası Spor Ekonomisi Araştırma Merkezi, 2015). Özellikle gayrimenkul, turizm ve perakende sektörlerinde yabancı yatırımlar artmıştır.

İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecinde karşılaştığı zorluklar ve bu süreçten öğrenilen dersler, gelecekteki büyük organizasyonlar için önemli deneyimler sunmaktadır. Bu zorluklar ve dersler, planlama, finansman, koordinasyon ve sürdürülebilirlik gibi alanlarda görülmüştür (Ziyagil, 2021). Olimpiyat hazırlıklarında karşılaşılan en önemli zorluklardan biri, planlama ve koordinasyon alanında olmuştur. Farklı kurumlar arasında koordinasyon sağlanması, projelerin zamanında tamamlanması ve adaylık süreçlerine uygun şekilde ilerlemesi için etkin bir yönetim sistemi gerekmiştir.

Bu süreçten öğrenilen en önemli ders, büyük organizasyonlar için kapsamlı bir master plan hazırlanması ve bu planın uygulanması için güçlü bir koordinasyon mekanizması kurulması gerektiği olmuştur (Essex ve Chalkley, 2004). Ayrıca, projelerin gerçekçi zaman çizelgeleri ile planlanması ve risk yönetimi stratejilerinin geliştirilmesi önemli olmuştur.

Olimpiyat hazırlıklarında karşılaşılan bir diğer önemli zorluk, finansal alanda olmuştur. Büyük ölçekli altyapı yatırımları için gereken finansal kaynakların sağlanması, bütçe yönetimi ve maliyet kontrolü konularında zorluklar yaşanmıştır. Bu süreçten öğrenilen en önemli ders, olimpiyat yatırımları için uzun vadeli ve sürdürülebilir bir finansman modeli oluşturulması gerektiği olmuştur. Kamu kaynakları, özel sektör katkıları ve uluslararası finansman arasında denge kurulması, finansal risklerin yönetilmesi ve maliyet-fayda analizlerinin doğru yapılması önemli olmuştur.

Olimpiyat hazırlıklarında karşılaşılan bir diğer zorluk, sürdürülebilirlik alanında olmuştur. Olimpiyat tesislerinin ve altyapı projelerinin uzun vadeli sürdürülebilirliğinin sağlanması, çevresel

etkilerin yönetilmesi ve sosyal faydaların maksimize edilmesi konularında zorluklar yaşanmıştır. Bu süreçten öğrenilen en önemli ders, olimpiyat yatırımlarının şehrin uzun vadeli ihtiyaçlarına ve gelişim stratejilerine uygun olarak planlanması gerektiği olmuştur. Tesislerin olimpiyat sonrası kullanımı, işletme maliyetleri ve bakımı konularında stratejik planlamalar yapılması, çevresel etkilerin minimize edilmesi ve sosyal faydaların artırılması için kapsamlı çalışmalar yapılması önemli olmuştur.

Tablo 5: İstanbul'un Adaylık Süreçlerinde Güçlü ve Zayıf Yönleri

Adaylık	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
2000	• Tarihi ve kültürel zenginlik • Stratejik konum	• Altyapı eksiklikleri • Uluslararası deneyim azlığı
2004	• Genç nüfus • Yeni spor tesisleri	• Trafik sorunları • Konaklama yetersizliği
2008	• Artan spor yatırımları • Kültürel çeşitlilik	• Ekonomik dalgalanmalar • Ulaşım entegrasyonu
2012	• Yeni altyapı projeleri • Turizm potansiyeli	• Siyasi belirsizlikler • Güvenlik endişeleri
2020	• Marmaray, Avrasya gibi projeler • Yüksek halk desteği • Genç ve dinamik nüfus	• Bölgesel politik gerginlikler • Gezi Parkı olayları • Trafik yoğunluğu

İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecinden elde edilen deneyimler ve kazanımlar, şehrin ve ülkenin geleceği için önemli perspektifler sunmaktadır. Bu deneyimler, gelecekteki büyük organizasyonlar, şehir planlaması ve spor stratejileri için yol gösterici niteliktedir (Müller, 2015).

İstanbul'un olimpiyat adaylık süreçlerinden elde ettiği deneyimler, şehrin gelecekte düzenleyebileceği büyük organizasyonlar için önemli bir altyapı ve bilgi birikimi sağlamıştır. Bu deneyimler, Dünya Kupası, Dünya Atletizm Şampiyonası, Avrupa Futbol Şampiyonası gibi büyük organizasyonlara adaylık süreçlerinde kullanılabilir. İstanbul'un spor altyapısı, ulaşım ağı, konaklama kapasitesi ve organizasyon deneyimi, şehri büyük spor organizasyonları için uygun bir aday haline getirmiştir. Özellikle futbol, basketbol, voleybol, atletizm, yüzme, tenis gibi branşlarda dünya ve Avrupa şampiyonaları düzenlenebilir. Ayrıca, İstanbul'un kongre turizmi altyapısı ve deneyimi, spor dışındaki büyük organizasyonlar için de uygun bir ortam sağlamaktadır. Uluslararası kongreler, zirveler, fuarlar ve kültürel etkinlikler için şehir, önemli bir destinasyon olarak konumlandırılabilir.

İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecinden elde edilen deneyimler, şehrin gelecekteki planlaması ve gelişimi için de önemli perspektifler sunmaktadır. Bu deneyimler, sürdürülebilir şehir planlaması, kentsel dönüşüm, ulaşım stratejileri ve çevre politikaları için yol gösterici niteliktedir. Olimpiyat hazırlıkları kapsamında geliştirilen master planlar, şehrin uzun vadeli gelişim stratejilerinin oluşturulmasında kullanılabilir. Özellikle ulaşım ağının genişletilmesi, yeşil alanların artırılması, kentsel dönüşüm projelerinin planlanması ve sürdürülebilir yapıların tasarlanması konularında elde edilen deneyimler değerlidir. Ayrıca, olimpiyat hazırlıkları kapsamında geliştirilen çevre politikaları ve sürdürülebilirlik stratejileri, şehrin ekolojik ayak izinin azaltılması ve yaşam kalitesinin artırılması için

kullanılabilir. Enerji verimliliği, su tasarrufu, atık yönetimi ve yeşil ulaşım gibi konularda elde edilen deneyimler, şehrin çevre dostu bir metropol olarak gelişmesine katkı sağlayabilir.

İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecinden elde edilen deneyimler, Türkiye'nin gelecekteki spor stratejileri ve politikaları için de önemli perspektifler sunmaktadır. Bu deneyimler, spor altyapısının geliştirilmesi, sporcu yetiştirme sistemlerinin güçlendirilmesi ve spor kültürünün yaygınlaştırılması için yol gösterici niteliktedir. Olimpiyat hazırlıkları kapsamında geliştirilen spor tesisleri ve altyapı, farklı branşlarda sporcuların yetiştirilmesi ve müsabakaların düzenlenmesi için kullanılabilir. Özellikle atletizm, yüzme, jimnastik, tenis gibi olimpiik branşlarda altyapı çalışmalarının güçlendirilmesi ve yetenekli sporcuların keşfedilmesi için bu tesisler değerlidir. Ayrıca, olimpiyat hazırlıkları kapsamında geliştirilen sporcu yetiştirme programları ve spor bilimleri alanındaki çalışmalar, Türkiye'nin olimpiyat oyunlarında ve diğer uluslararası organizasyonlarda daha başarılı olması için kullanılabilir. Spor federasyonları, üniversiteler, spor kulüpleri ve özel sektör arasında işbirliğinin güçlendirilmesi ve spor bilimlerinin geliştirilmesi için bu deneyimler değerlidir.

Bulgular

1. Adaylık Süreçleri ve Gelişim:

- İstanbul'un beş olimpiyat adaylığı (2000, 2004, 2008, 2012, 2020) sürecinde her seferinde daha profesyonel ve kapsamlı hazırlıklar yapıldığı görülmüştür
- 2020 adaylığı en iddialı girişim olmuş ve İstanbul ilk kez finale kalarak Tokyo ile son oylamaya kalmıştır (Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2013).

Tablo 6: İstanbul'un 2020 Olimpiyat Adaylığı Detaylı Oylama Sonuçları

Tur	İstanbul	Madrid	Tokyo	Sonuç
1. Tur	26 oy	26 oy	42 oy	Madrid-İstanbul beraberliği
Beraberlik Bozma	49 oy	45 oy	-	İstanbul finale kaldı
Final Turu	36 oy	-	60 oy	Tokyo kazandı

2. Altyapı Gelişimi:

- Olimpiyat hazırlıkları kapsamında önemli spor tesisleri inşa edilmiştir (Atatürk Olimpiyat Stadı, Sinan Erdem Spor Salonu gibi)
- Ulaşım altyapısında büyük ilerlemeler kaydedilmiştir (Marmaray, metro hatları, İstanbul Havalimanı)
- Konaklama kapasitesi önemli ölçüde artırılmıştır (İstanbul Planlama Ajansı, 2015).

3. Ekonomik Etkiler:

- 2000-2020 yılları arasında olimpiyat hazırlıkları kapsamında yapılan altyapı yatırımları artmıştır (Değer, 2022).
- Turizm sektöründe belirgin büyüme yaşanmış, 2000 yılında 3 milyon olan yıllık turist sayısı 2024'da 63 milyona yaklaşmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025).

- İstihdam artışı ve gayrimenkul değerlerinde yükseliş gözlenmiştir (Değer, 2022).

4. Sosyal Etkiler:

- Toplumda spor bilincinin ve spor yapan kişi sayısının arttığı tespit edilmiştir
- Spor tesislerinin yaygınlaşması ile farklı branşlarda sporcu yetiştirilmesi hızlanmıştır
- Gönüllülük kültürünün gelişmesine katkı sağlanmıştır (Karakuş ve Işık, 2017).

5. Uluslararası İmaj:

- İstanbul'un uluslararası tanınırlığı ve marka değeri artmıştır
- Şehir, olimpiyat adaylık süreçleri sayesinde diğer büyük spor organizasyonlarına (UEFA Şampiyonlar Ligi finali, FIBA Dünya Basketbol Şampiyonası gibi) ev sahipliği yapma fırsatı bulmuştur (Değer, 2022).

Tablo 7: İstanbul'un Adaylık Süreçlerinde Uluslararası Destek ve Lobi Faaliyetleri

Adaylık	Destek Veren Ülkeler	Lobi Faaliyetleri	Uluslararası Tanıtım Bütçesi (Milyon \$)
2000	12 ülke	Sınırlı	5
2004	18 ülke	Orta düzey	12
2008	22 ülke	Gelişmiş	18
2012	25 ülke	Yoğun	25
2020	35+ ülke	Çok yoğun	40

6. Olimpiyat Performansı:

- Türkiye'nin olimpiyat oyunlarındaki madalya sayısında artış gözlenmiştir:
- 2000 Sydney: 3 madalya (2 altın, 1 bronz)
- 2020 Tokyo: 13 madalya (2 altın, 2 gümüş, 9 bronz) (Ziyagil, 2021).

7. Karşılaşılan Zorluklar:

- Finansal zorluklar (yüksek maliyet, ekonomik dalgalanmalar)
- Altyapı yetersizlikleri ve trafik sorunları
- Koordinasyon zorlukları
- Politik ve güvenlik endişeleri (Aydın ve Ark., 2023).

8. Sürdürülebilirlik Gelişimi:

- Çevre dostu projeler ve yeşil alanların artırılması
- Sürdürülebilir ulaşım alternatiflerinin geliştirilmesi
- Enerji verimliliği ve atık yönetimi konularında ilerlemeler (Birleşmiş Milletler Çevre Programı, 2018)

Bu bulgular, İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecinin şehrin altyapısını, ekonomisini, spor kültürünü ve uluslararası imajını olumlu yönde etkilediğini, ancak bu süreçte çeşitli zorluklarla da karşılaşıldığını göstermektedir.

Tablo 8: İstanbul'un Adaylık 2020 Adaylık Sürecinde Tokyo ve Paris Şehirlerine Göre Kıyaslanması

Kriterler	Paris	Tokyo	İstanbul
Ana Stadyum	Stade de France (84,000 kapasiteli)	Tokyo Ulusal Stadyumu (yeniden inşa, 68,000 kapasiteli, modernize edilmiş)	Atatürk Olimpiyat Stadyumu (76,000 kapasiteli)
Kapsayıcılık	Mevcut tesislerin %85'i hazır durumdaydı. Şehirde yüksek spor altyapısı mevcuttu.	Mevcut tesislerin %80'i hazır durumdaydı. Japonya'nın yüksek teknoloji altyapısı ön plandaydı.	Tesislerin %55'i hazır, pek çok yeni yapı planlanmış ve inşa aşamasındaydı.
Yeni Tesis Gerekliliği	Yeni tesis ihtiyacı sınırlıydı. Modernize edilmesi gereken az sayıda yapı vardı.	Bazı tesisler modernize edilmişti, ancak büyük çoğunluk mevcuttu.	Önemli sayıda yeni tesis ve altyapı yatırımı gerekliydi.
Sporcu Köyü	Mevcut altyapı üzerine inşa edilecekti, ulaşım açısından merkezi konumdaydı.	Yüksek teknolojiyle tasarlanmış, modern ve sürdürülebilir bir sporcu köyü planlanmıştı.	Yeni yapılacak, boğaza yakın bir bölgede tasarlanmıştı.
Ulaşım ve Erişim	Avrupa'nın merkezinde, ulaşım ağı güçlü, geniş metro ve tren ağı vardı.	Gelişmiş toplu taşıma, hızlı tren hatları ve etkili ulaşım sistemleri vardı.	Ulaşım altyapısında eksikler mevcuttu, ancak yeni metro projeleri planlanmıştı.
Maliyet	Görece düşük, mevcut altyapıdan yararlanıldığı için bütçe dostuydu.	Maliyet açısından orta seviyedeydi; modernizasyon projelerine kaynak ayrılmıştı.	Yüksek maliyetliydi; birçok yeni tesis ve alt yapı projesi planlanmış durumdaydı.
Çevresel Sürdürülebilirlik	Çevreci yaklaşımlar ön plandaydı, karbon ayak izini azaltmaya yönelik projeler geliştirilmişti.	Yüksek sürdürülebilirlik standartları, yenilenebilir enerji altyapısına vurgu yapılmıştı.	Çevresel sürdürülebilirlik projeleri yetersizdi, ancak iyileştirme planları mevcuttu

Tartışma ve Sonuç

İstanbul'un olimpiyat hazırlık süreci, şehrin ve ülkenin gelişimine önemli katkılar sağlamış, ancak aynı zamanda gelecekteki büyük organizasyonlar için önemli dersler de sunmuştur. Bu süreçten elde edilen deneyimler, gelecekteki büyük organizasyonlar, şehir planlaması ve spor stratejileri için yol gösterici niteliktedir (Gold ve Gold, 2016).

İstanbul, sahip olduğu tarihi, kültürel ve coğrafi zenginliklerle, büyük organizasyonlara ev sahipliği yapma potansiyeline sahip bir şehirdir. Olimpiyat adaylık süreçlerinden elde edilen deneyimler, şehrin bu potansiyelini daha da güçlendirmiştir. Gelecekte, bu deneyimlerin ışığında yapılacak stratejik planlamalar ve yatırımlar, İstanbul'un uluslararası arenada daha güçlü bir konuma gelmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, İstanbul'un olimpiyat hazırlık süreci, şehrin ve ülkenin gelişimine önemli katkılar sağlamış, altyapı gelişimi, uluslararası imaj, spor kültürü ve ekonomik etkiler gibi alanlarda olumlu sonuçlar doğurmuştur. Bu süreçten elde edilen deneyimler, gelecekteki büyük organizasyonlar, şehir planlaması ve spor stratejileri için değerli bir kaynak oluşturmaktadır (Preuss, 2015).

Öneriler

2036 Olimpiyat Adaylığı için Öneriler

İstanbul'un olimpiyat hazırlık süreci hem şehrin hem de Türkiye'nin spor altyapısının gelişiminde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu süreç, yalnızca spor organizasyonları açısından değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve çevresel alanlarda da kapsamlı etkiler yaratmıştır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2020).

Mevcut bilgilere göre 2036 Olimpiyat Oyunları için henüz resmi adaylar tam olarak belirlenmiş değil. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), 2036 Yaz Olimpiyat Oyunları'nın ev sahibi şehrini 2026 veya 2027 yılında açıklamayı planlıyor. Ancak şu ana kadar bazı şehirler ve ülkeler 2036 olimpiyatlarına ilgi göstermiş durumdadır. Aşağıdaki tabloda İstanbul'un muhtemel rakipleri ile kıyaslaması yapılmıştır (Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2025).

Tablo 9: Tesis ve Hazırlık Süreci Detaylı Karşılaştırma Tablosu

Şehir/Ülke	Mevcut Spor Tesisleri	Planlanan Yeni Tesisler	Konaklama Altyapısı	Ulaşım Altyapısı	Hazırlık Aşaması	Finansman Stratejisi
İstanbul Türkiye	- Atatürk Olimpiyat Stadı - Sinan Erdem Spor Salonu - Ülker Sports Arena - Türk Telekom Arena	- Yeni olimpik yüzme kompleksi - Modernize edilecek mevcut tesisler	200.000+ otel odası - Olimpiyat köyü inşaatı planlanıyor	2 uluslararası havalimanı - Metro ağı genişletme projeleri - Marmaray tüp geçidi	- Ön hazırlık aşamasında - Resmi adaylık dosyası hazırlanıyor	- Kamu-özel sektör ortaklığı - Spor altyapı yatırımları devam ediyor
Nusantara Endonezya	- Mevcut tesisler Jakarta'da - Yeni başkent inşaatı devam ediyor	- Tamamen yeni olimpik tesisler planlanıyor - Yeni başkent inşaatının parçası olarak	- Yeni başkent kapsamında otel ve konaklama inşaatları - Olimpiyat köyü yeni şehir planında	- Yeni havalimanı planlama aşamasında - Şehir içi ulaşım sistemleri tasarlanıyor	- Yeni başkent inşaatı ile paralel ilerliyor 2021'de resmi ilgi beyanı yapıldı	- Yeni başkent bütçesi içinde - Uluslararası yatırımcılar hedefleniyor
Ahmedabad Hindistan	- Narendra Modi Stadyumu (dünyanın en büyük kriket stadı) - Mevcut spor kompleksleri	- GIFT City yakınında yeni olimpik kompleks - Çok amaçlı spor tesisleri	- Otel kapasitesi genişletme planları - Olimpiyat köyü için alanlar belirleniyor	- Ahmedabad metrosu - Uluslararası havalimanı - Yüksek hızlı tren bağlantıları	- Başbakan Modi tarafından resmi niyet açıklandı - Gujarat eyaleti 4 potansiyel alan belirledi	- Merkezi hükümet desteği - Gujarat eyaleti yatırımları - Özel sektör katılımı
Chengdu-Chongqing Çin	- Chengdu 2021 Üniversite Oyunları tesisleri - Çok sayıda mevcut spor kompleksi	- İki şehir arasında entegre olimpik tesisler - Yenilenebilir enerji odaklı yapılar	- Geniş otel ağı - Mevcut konaklama kapasitesi yüksek	- Hızlı tren bağlantısı - Metro ağları - Uluslararası havalimanları	- Fizibilite çalışmaları yapılıyor - İki şehir ortak strateji geliştiriyor	- Merkezi hükümet finansmanı - Yerel yönetim bütçeleri - Teknoloji

						şirketleri sponsorluğu
Katar	• 2022 Dünya Kupası stadyumları • Çok amaçlı spor kompleksleri	• Mevcut tesislerin olimpiik standartlara dönüştürülmesi • Yeni atletizm tesisleri	• Dünya Kupası için inşa edilen oteller • Lüks konaklama seçenekleri	• Doha Metrosu • Hamad Uluslararası Havalimanı • Gelişmiş karayolu ağı	• 2022 Dünya Kupası deneyimi üzerine inşa ediliyor • Resmi adaylık için hazırlık yapıyor	• Devlet yatırım fonu • Petrol ve doğalgaz gelirleri • Özel sektör katılımı

Altyapı Gelişimi

Olimpiyat hazırlıkları ile birlikte İstanbul'un altyapısı önemli ölçüde geliştirilmiştir. Yeni spor tesisleri inşa edilmiş, mevcut tesisler modernize edilmiştir. Örneğin, stadyumlar, yüzme havuzları ve atletizm pistleri gibi spor alanlarının yanı sıra, ulaşım ağları da güçlendirilmiştir. Raylı sistemlerin genişletilmesi, şehir içi ulaşımın daha etkin hale gelmesini sağlamış ve trafik sıkışıklığını azaltmıştır (Yalçın, 2014). Ayrıca, konaklama tesislerinin artması, turist sayısının artırılması ve yerel ekonominin canlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

Bununla birlikte, altyapı projelerinin sürdürülebilirliği konusu da kritik bir öneme sahiptir. Spor tesislerinin ve ulaşım sistemlerinin, olimpiyatlardan sonra da etkin bir şekilde kullanılabilmesi için uzun vadeli planlamaların yapılması gerekmektedir (Tarakçıoğlu ve Elmas, 2019).

Ekonomik Etkiler

Olimpiyat hazırlıkları, İstanbul'un ekonomisine önemli katkılar sağlamıştır. Altyapı yatırımları, yeni iş alanları yaratmış ve istihdam oranlarını artırmıştır. Bunun yanı sıra, olimpiyatlar öncesindeki etkinlikler ve tanıtım faaliyetleri, şehrin uluslararası imajını güçlendirmiştir (Tınaz ve Ark., 2018). Ancak, bu ekonomik faydaların sürdürülebilirliği için, olimpiyat sonrası dönemde de etkin bir yönetim yapısının kurulması şarttır (Akoğlu ve Ark., 2019).

Elde edilen ekonomik veriler, şehrin turizm potansiyelinin arttığını göstermektedir. İstanbul, olimpiyat sürecinde uluslararası birçok etkinliğe ev sahipliği yaparak, dünya genelinde tanınan bir destinasyon haline gelmiştir (İstanbul Kalkınma Ajansı, 2014). Bu süreç, sadece spor turizmi ile sınırlı kalmayıp, genel turizm sektörüne de önemli katkılar sağlamıştır.

Sosyal Etkiler

Olimpiyat hazırlıkları, toplumda spor bilincinin artmasına ve spor kültürünün yaygınlaşmasına da katkı sağlamıştır. Sporun yaygınlaştırılması, gençler arasında sağlıklı yaşam alışkanlıklarının benimsenmesini teşvik etmiştir (Karakuş ve Işık, 2017). Aynı zamanda, farklı yaş gruplarına ve toplumsal kesimlere hitap eden spor etkinlikleri, sosyal uyumu artırmış ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmiştir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2016).

Ancak, bu süreçte bazı sosyal zorluklarla da karşılaşmıştır. Özellikle, spor tesislerinin inşası için bazı bölgelerdeki yerleşim alanlarının dönüşümü, yerel halkla çatışmalara neden olmuştur. Bu nedenle, toplumsal katılımın sağlanması ve yerel halkın görüşlerinin alınması, sürecin daha sağlıklı ilerlemesi açısından kritik bir öneme sahiptir (Aydın ve Ark., 2023).

Çevresel Etkiler

Olimpiyat hazırlıkları sürecinde çevresel sürdürülebilirlik konusu da göz önünde bulundurulmalıdır. Altyapı projeleri, çevre dostu çözümlerle desteklenmeli ve doğal kaynakların korunması için gerekli önlemler alınmalıdır (Birleşmiş Milletler Çevre Programı, 2018). İstanbul gibi büyük bir şehrin, çevresel etkilerinin minimize edilmesi hem olimpiyatlar sırasında hem de sonrasında büyük bir öneme sahiptir.

İstanbul'un olimpiyat hazırlık sürecinden elde edilen deneyimler ışığında, gelecekteki büyük organizasyonlar, şehir planlaması ve spor stratejileri için aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Büyük Organizasyonlar İçin Öneriler

1. **Kapsamlı Master Plan:** Gelecek büyük organizasyonlar için, şehrin uzun vadeli gelişim stratejileriyle uyumlu bir master plan hazırlanmalıdır. Bu plan, spor tesisleri, ulaşım ağları, konaklama tesisleri ve kentsel dönüşüm projelerini bütüncül bir yaklaşımla ele almalıdır. Şehirdeki mevcut kaynakların ve potansiyelin doğru bir şekilde değerlendirilmesi, organizasyonun başarısı için kritik öneme sahiptir (Kentsel Araştırmalar Enstitüsü, 2016).
- **Güçlü Koordinasyon Mekanizması:** Farklı kurumlar arasında etkin koordinasyon sağlanması için güçlü bir yönetim yapısı oluşturulmalıdır. Bu yapı, merkezi hükümet, yerel yönetimler, spor federasyonları ve özel sektör arasında işbirliğini teşvik etmeli ve süreçlerin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamalıdır (Aydın ve Ark., 2023).
2. **Sürdürülebilir Finansman Modeli:** Büyük organizasyonlar için uzun vadeli ve sürdürülebilir bir finansman modeli oluşturulmalıdır. Kamu kaynakları, özel sektör katkıları ve uluslararası finansman arasında bir denge kurulmalı, finansal riskler yönetilmeli ve maliyet-fayda analizleri doğru yapılmalıdır. Ayrıca, sponsorluk ve bağış gibi alternatif finansman kaynakları araştırılmalıdır (Akşar ve Merih, 2019).
3. **Olimpiyat Sonrası Kullanım Planı:** Olimpiyat tesislerinin ve altyapı projelerinin olimpiyat sonrası kullanımı için kapsamlı bir plan hazırlanmalıdır. Tesislerin işletme maliyetleri, bakımı ve sürdürülebilirliği için stratejik planlamalar yapılmalıdır. Ayrıca, tesislerin çok amaçlı kullanımı teşvik edilmeli, bu sayede maliyetler düşürülmelidir (Aydın ve Ark., 2023).
4. **Toplumsal Katılım ve Destek:** Büyük organizasyonların hazırlık sürecinde toplumsal katılım ve destek sağlanmalıdır. Şeffaf bir iletişim stratejisi uygulanmalı, halkın görüşleri alınmalı ve organizasyonun faydaları konusunda toplum bilgilendirilmelidir. Yerel halkın sürece dahil edilmesi, sosyal çatışmaların önüne geçilmesine yardımcı olacaktır (Şenduran ve Ark., 2014).

İstanbul'un olimpiyat hazırlık süreci hem şehrin hem de Türkiye'nin gelişimine önemli katkılar sağlamış, ancak aynı zamanda gelecekteki büyük organizasyonlar için önemli dersler de sunmuştur. Bu süreçten elde edilen deneyimler, gelecekteki büyük organizasyonlar, şehir planlaması ve spor stratejileri için yol gösterici niteliğinde olacaktır. İstanbul, sahip olduğu tarihi, kültürel ve coğrafi zenginliklerle, büyük organizasyonlara ev sahipliği yapma potansiyeline sahip bir şehirdir. Olimpiyat adaylık süreçlerinden elde edilen deneyimler, şehrin bu potansiyelini daha da güçlendirmiştir. Gelecekte, bu deneyimlerin ışığında yapılacak stratejik planlamalar ve yatırımlar, İstanbul'un uluslararası arenada daha güçlü bir konuma gelmesini sağlayacaktır (Tınaz ve Ark., 2018).

Kaynaklar

- Akşar, T., & Merih, K. (2019). *Spor ekonomisi: Türkiye'de ve dünyada gelişmeler*. Literatür Yayınları.
- Akoğlu, H. E., Özbey, Ö., & Polat, E. (2019). Olimpiyatlara Aday Olan Şehirlerin Adaylık Süreçlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (2020 Olimpiyatları Örneği). *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 2121-2148.
- Arat, U. (2016). *Olimpiyat oyunları ve kentsel dönüşüm: İstanbul deneyimi*. Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Yalçın, A. (2014). *Ev Sahibi Kentler ile Olimpiyat Oyunlarının Etkileşimi ve Adaylık Sürecindeki İstanbul'un Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Aydın, Y., Tunç, A. Ç., Orhan B. E. (2023). Modern olimpiyat oyunlarının politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal, çevresel ve sürdürülebilirlik açısından bir çerçevesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 118-131.
- Baade, R. A., & Matheson, V. A. (2016). Going for the Gold: The economics of the Olympics. *Journal of Economic Perspectives*, 30(2), 201-18.
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı. (2018). *Sürdürülebilir spor etkinlikleri rehberi*. UNEP Yayınları.
- Cashman, R. (2006). *The bitter-sweet awakening: The legacy of the Sydney 2000 Olympic Games*. Walla Walla Press.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approach*. Sage Publications.
- Değer, R. (2022). Türkiye'de Spor Ekonomisinin Gelişimi ve Devlet Eliyle Desteklenmesi, *Scientific Journal of Finance and Financial Law Studies*, 2(1), 61-70
- Essex, S., & Chalkley, B. (2004). Mega-sporting events in urban and regional policy: A history of the Winter Olympics. *Planning Perspectives*, 19(2), 201-204.
- Gold, J. R., & Gold, M. M. (Eds.). (2016). *Olympic cities: City agendas, planning, and the world's games, 1896–2020*. Routledge.
- Helms, M. M., & Nixon, J. (2010). Exploring SWOT analysis—where are we now? A review of academic research from the last decade. *Journal of Strategy and Management*, 3(3), 215-251.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2013). *2020 Olimpiyat Oyunları İstanbul adaylık dosyası*. İBB Yayınları.
- İstanbul Kalkınma Ajansı. (2014). *İstanbul bölge planı 2014-2023*. İKA Yayınları.
- İstanbul Planlama Ajansı. (2015). *İstanbul'un kentsel gelişim stratejisi 2015-2030*. İPA Yayınları.
- Kentsel Araştırmalar Enstitüsü. (2016). *Mega etkinliklerin şehir planlamasına etkileri: İstanbul örneği*. KAE Yayınları.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage Publications.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2025). *Turizm İstatistikleri*. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>. Erişim Tarihi: 10.09.2025.
- Müller, M. (2015). The mega-event syndrome: Why so much goes wrong in mega-event planning and what to do about it. *Journal of the American Planning Association*, 81(1), 6-17.
- Preuss, H. (2015). *The economics of staging the Olympics: A comparison of the Games, 1972-2008*. Edward Elgar Publishing.
- Şenduran, F., Şahin, S., Bastık, C., Gümüşdağ, H. (2014). Toplumdaki Bireylerin Olimpiyat Oyunları Hakkında Yaklaşımları. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 105-117
- Karakuş S. ve Işık U., (2017). Türkiye'nin Olimpiyatlarda Genel Durumu ve Rio 2016 Olimpiyatlarındaki Başarısının Nüfus ve Ekonomik Boyutlar Açısından Diğer AB Ülkeleriyle Karşılaştırılması, *Researcher*, vol. 5, no. 1, pp. 213–223.
- Tarakçıoğlu S, Elmas S., (2019). Türkiye' nin Olimpiyat Adaylıkları Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 304-318.
- Tınaz, C., Leopkey, B., & Salisbury, P. (2018). Kaybederken Kazanabildik mi? İstanbul'un Başarısızlıkla Sonuçlanan Olimpiyat Adaylıklarının Çıktılarının İncelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 205-224.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. (2016). *Olimpizm ve olimpik eğitim*. TMOK Yayınları.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. (2020). *İstanbul olimpiyat adaylık süreçleri raporu*. TMOK Yayınları.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. (2025). *Olimpiyat Madalyalarımız*. <https://olimpiyat.org.tr/olimpiyat-madalyalarimiz>. Erişim Tarihi: 10.09.2025.
- Uluslararası Olimpiyat Komitesi. (2013). *2020 Olimpiyat Oyunları değerlendirme raporu*. IOC Yayınları.
- Uluslararası Olimpiyat Komitesi. (2025). *Muhtemel Olimpiyat Adayları İle İlgili Haberler*. <https://www.olympics.com/ioc>. Erişim Tarihi: 10.09.2025.
- Uluslararası Spor Ekonomisi Araştırma Merkezi. (2015). *Olimpiyat oyunlarının ekonomik etkileri: Karşılaştırmalı bir analiz*. ISEAM Yayınları.
- Ziyagil, M.A. (2021). Geçmişten Günümüze; Türkiye Cumhuriyeti'nin Yaz Olimpiyat Oyunlarındaki Başarısı (Past to Present; the Success of the Republic of Turkey in the Summer Olympic Games), *Spor Eğitim Dergisi*, 5 (3), 36-52.

Makale Alıntısı

Korkmaz, M. & Dursun, Y. (2025). İstanbul'un Olimpiyat Oyunlarına Hazırlık Süreci Üzerine Bir Araştırma [A Study on Istanbul's Preparation Process for the Olympic Games], *Spor Eğitim Dergisi*, 9 (3), 383-400.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.